

Kronik

MODERNISERINGSARBEJDE

Biblioteket er for tiden stærkt engageret i en række moderniseringsinitiativer, der omfatter såvel interne projekter som et større moderniseringsprojekt iværksat af Ministeriet for kulturelle anliggender.

Biblioteket har i de seneste år med stigende intensitet arbejdet med planer for etablering af et edb-baseret bibliotekssystem på eget anlæg: REX-systemet. I begyndelsen af året forelå bevilningen på knapt 8 millioner til anskaffelse af systemet. På denne baggrund gennemføres en licitationsforretning, som forventes afsluttet i løbet af oktober. Samtidig arbejder 4 projektgrupper med forberedelse af edb-indførelsen.

Projektgrupperne skal foretage en tværgående gennemgang af bibliotekets funktioner med henblik på at stille forslag om, hvordan arbejdet bør tilrettelægges for at opnå den bedste udnyttelse af de nye muligheder i REX-systemet.

Der er nedsat en projektgruppe for hver af de to hovedsamlinger, med opgaven at se på de interne processer ved varetagelsen af samlingen - fra anskaffelse af bogen til den er klar til brug og

registreret i katalogen. Og der er nedsat en projektgruppe for hver af de to hovedopgaver i publikumsbetjeningen:

- dokumentleveringsfunktionen, der omfatter alle de processer, som skaber forbindelse mellem modtagelse af bestillinger på litteratur og levering af denne til publikum, enten det nu er fra egne samlinger eller fra andre.

- Informations- og dokumentationsfunktionen, der omfatter de mange former for sammenhænge mellem modtagelse af forespørgsler og besvarelse af disse. Dette rækker lige fra enkle spørgsmål, over almen vejledning til besvarelse af komplicerede emneforespørgsler. Her indgår udnyttelsen af såvel egne kataloger og bibliografier som eksterne bibliografiske baser.

Projektgruppernes energiske arbejde har allerede resulteret i en række indstillinger og herpå følgende beslutninger. Således er kortkatalogerne netop blevet lukket for videre udbygning med henblik på at overføre de herved frigjorte ressourcer til etablering af den nye edb-baserede katalog.

REX-systemet omfatter i første fase en edb-baseret katalog med de hertil hørende avancerede søgefaciliteter: alle data er søgbare, og katalogen er tilgængelig for alle, som har terminaladgang. Det vil sige katalogen bliver ikke bare direkte tilgængelig fra terminaler rundt i biblioteket, men også direkte tilgængelig fra terminaler hos eksterne brugere på Universitetet og andre steder. Det er ligeledes målet at etablere en edb-baseret dokumentbestillingsfunktion, således at en edb-søgning kan afsluttes med dokumentbestilling fra terminalen. Bibliotekets katalog er nøglen til samlingerne og derfor den kerne, hvormed den fortsatte automatisering af biblioteket må opbygges. Med etablering af bibliotekets egen edb-baserede katalog bliver det nu muligt at udnytte den investering, som biblioteket siden 1979 har lagt i katalogisering ved edb til forskningsbibliotekernes fælles SAMKAT-base. Så snart teknologi og ressourcer gør det muligt, skal de eksisterende kataloger konverteres og indgå i den edb-baserede katalog. På tilsvarende

vis skal edb tages i anvendelse i stadig flere funktioner med henblik på at skabe et integreret automatiseret bibliotekssystem.

Projektgruppernes arbejde er praktisk orienteret mod indførelse af REX-systemet, men skaber samtidig gennem de nødvendige analyser en vigtig del af informationsgrundlaget for en videre modernisering af biblioteket. Projektgrupperne kan således også komme til at bidrage til de arbejdsgrupper der er blevet nedsat på foranledning af Ministeriet for kulturelle anliggender.

Det er ingen hemmelighed, at det initiativ, der er taget af Ministeriet for kulturelle anliggender med henblik på at gennemføre et moderniseringsprojekt på Det kongelige Bibliotek, har stimuleret bibliotekets egne moderniseringsbestræbelser.

Projektets overordnede ledelse ligger hos ministeriet og den praktiske gennemførelse hos biblioteket. Projektorganisationen omfatter en koordinationsgruppe og 3 arbejdsgrupper. I koordinationsgruppen indgår repræsentanter fra alle involverede parter, dvs. ud over ministeriet selv, en repræsentant fra Administrationsdepartementet, repræsentanter for bibliotekets ledelse og repræsentanter for personaleorganisationerne, samt når projektet vedrører Universitetsbiblioteket 1. Afdelings forhold: en repræsentant for ledelsen og en for personalet. De 3 arbejdsgrupper begyndte arbejdet i september/oktober:

Arbejdsgruppe 1: Fysisk planlægning

- skal stille forslag til løsning af bibliotekets bygningsmæssige problemer vedr. publikumsfaciliteter, magasinplads og kontorer. Gruppen omfatter udover bibliotekets ledelse en repræsentant for ministeriet og en repræsentant for Undervisningsministeriets byggedirektorat.

Arbejdsgruppe 2: Universitetsbiblioteksfunktionen

- skal opgøre behovet for biblioteksmæssig betjening af Københavns Universitet inden for områderne humaniora, samfundsvidenskab og teologi. Arbejdsgruppen skal endvidere vurdere og prioritere

de modsvarende ydelser, således som disse kan præsteres af Det kongelige Bibliotek og Universitetsbiblioteket 1. Afdeling i fællesskab og i samarbejde med institutbibliotekerne. I gruppen indgår ud over repræsentanter for Det kongelige Bibliotek og Universitetsbiblioteket 1. Afdelings ledelse 5 repræsentanter for de berørte fakulteter på Universitetet, samt en repræsentant for Administrationsdepartementet.

Arbejdsgruppe 3: Moderniseringsprojektet

- skal tilvejebringe et konkret vurderingsgrundlag for modernisering af udførelsen af bibliotekets opgaver og for den overordnede planlægning. Arbejdets første fase har til formål at gøre status over, hvordan biblioteket løser sine opgaver og disponerer sine ressourcer. Der lægges særlig vægt på de publikumsvendte ydelser. Arbejdsgruppen omfatter repræsentanter for bibliotekets ledelse, en repræsentant for ministeriet og en repræsentant for Administrationsdepartementet.

Med denne kombinerede indsats af interne projektgrupper, arbejdsgrupper med eksterne repræsentanter, samt praktisk implementering af et nyt edb-system i biblioteket, kan man vist tillade sig at mene, at alle sejl er sat for en omfattende moderniseringsproces.

DANIA POLYGLOTTA

Dania Polyglotta, Det kongelige Biblioteks årlige fortegnelse over fremmedsproget litteratur om Danmark samt over udenlandske oversættelser af dansk litteratur, er udkommet med et bind som dækker bogproduktionen i 1985. Den nye årgang rummer knap 1.700 titler, der berører alle sider af dansk samfundsliv, kultur og historie.

Bibliografien er ordnet efter emner i samme system som bøgerne på hylderne i et folkebibliotek, og hvis man slår op på så aktuelle emner som indvandrere og emigration finder man foruden litteratur om dagens indvandrere i Danmark til-

Lensgreve Albrecht Christopher Schaffalitzky de Muckadells børn, Erik, Elisabeth, Bendt og Christian Albrecht. Fotograferet på Brobygård o. 1900. - Erhvervet til Kort- og Billedafdelingen.

lige artikler om de forlængst totalt assimilerede kartoffeltyskere på den jyske hede og roepolakterne på Lolland. Endvidere er der rigt materiale om 'Flugten til Amerika', den danske udvandring, og den tyske flugt fra Naziriget til Danmark. Man bliver således mindet om at Danmark har en gammel tradition for at modtage og blive beriget af flygtninge og indvandrere, men også om at danskere selv har befundet sig i rollen som udvandrere og flygtninge.

Går vi fra samfundsvidenskaberne til kunst og litteratur ser vi i teaterhistorie en selvbiografi af Ruth Berlau, den danske skuespiller og forfatter som blev Brechts medarbejder i hans danske exil og flygtede videre med ham til USA. Foruden denne notable danske flygtning finder vi også en notabel dansk udvandrer: Karen Blixen, hvis verdensberømmelse en film just yderligere har cementeret. Baronessen fylder godt i hver årgang af Dania Polyglotta; i år optræder 13 udenlandske udgaver af hendes bøger og 18 værker om hende. Hendes ry er nu også nået til Japan, hvor den filmatiserede bog er kommet til at hedde Afurika nojo, og hvor en japaner har skrevet en bog om hende.

Men klassikerne er også stadig livskraftige; f.eks. er Holberg oversat til kinesisk, H.C. Andersen til japansk, tyrkisk, græsk, baskisk og 15 andre sprog, og Leonora Christinas Jammersminde er kommet på fransk.

Apropos fransk, så fortegner Dania Polyglotta også udenlandske skønlitterære behandlinger af danske emner, og under fransk litteratur ses f.eks. en fransk roman om Tycho Brahe.

Dania Polyglotta er kort sagt et godt redskab til at informere udlændinge om Danmark, men samtidig giver bibliografien et klart billede af Danmarks image i udlandet.

Dania Polyglotta. Literature on Denmark in languages other than Danish & Books of Danish interest published abroad. Comp. by the Danish Department of the Royal library. Ed. by Jan William Rasmussen & Sven C. Jacobsen. New series 17, 1985. Cph. The Royal Library. 1986. 112 s. ISSN 0070-2714. ISBN 87-7023-415-9. Kr. 350,-

KORTLÆGNINGER UNDER KRIGEN I SKÅNE 1657

Kortsamlingen har haft besøg af bibliotekar Bjørn Westerbeek Dahl hvis studier af kartografen Gottfried Hoffmanns kort, bl.a. har resulteret i en artikel til Historisk tidskrift för Skåneland 1986:2: "Gottfried Hoffmanns kortlægninger under krigen i Skåne i 1657".

UDENLANDSKE PERIODICA I FORBES

Alle udenlandske periodica i Det kongelige Biblioteks Nyere Samling 1950- er den 21. august 1986 indlagt og gjort søgbare i Forskningsbibliotekernes bibliografiske edb-system (FORBES) i basen KBA, ialt ca. 17.000 periodicatitler. For nogle titlers vedkommende er også bestanden fra før 1950 medtaget.

ERHVERVELSER

Blandt afdelingernes erhvervelser fremhæves følgende:

Håndskriftafdelingen

Johs. Jørgensen: Breve til godslæge Svend Aage Rasmussen (d. 1934) og hans familie 1926-1941.

Martha og Paul René Gauguins efterladte papirer.

Tove Ditlevsen: 52 breve til veninden "Misse" fra midten af 1960'erne til 1973.

Martin Andersen Nexø: Maskinskrevet manuskript med håndskrevne rettelselser til "Morten hin Røde" 1. del (1945), samt håndskrevet manuskript til novellen "Brødrene" (tr. 1914).

Leif Panduros efterladte papirer, samt en anden større samling af Panduro-papirer.

Charles Haugbøll's efterladte papirer.

8 breve fra Louise Fugl, g. Siboni, til Johs. Forchhammer, dat. 1852-55.

2 breve fra Asger Jorn til professor, dr.phil. Bent Schultzer, 1952 og udat.

AUF DEN WILLEN KOMMT ES AN!

Tyske satiriske postkort fra 1914-18.
Erhvervet til Kort- og Billedafdelingen.

Nur nicht drängeln,
es kommt ein jeder ran.

Serie N° 6

„Feste druff“

Bestes Mittel gegen
Russen, Franzosen
und Engländer!

Cathinka Bertouchs (1804-1876) dagbog 1825-34.
Urtekræmmer Jens Christopher Friborgs (1747-1838) oplevelser som optegnet i to manuskripter, dateret 1808 og 1820. Manuskripterne er udgivet af Sofus Elvius i 1893.

N.F.S. Grundtvig: Brev til professorinde Susanne Schouw, dat. 19. december 1838.

C.G. Jung: Brev til Aage Marcus, dat. 7. december 1949.

Georges Duhamel: Brev til professor, dr.phil. Poul Høybye, dat. 5. november 1927.

Jørgen Gustava Brandt: Håndskrevet manuskript til salmer og sange udgivet under titlen "Giv dagen dit lys" (1986); kopi af trykmanuskript vedlagt. - Kopi af trykmanuskript (med rettelser) til essaysamlingen "Vente på et pindsvin" (1981).

Edith og Helge Rodes efterladte papirer, tilføjede indeholdende papirer stammende fra adskillige andre personer.

I beretningsperioden er en lang række andre samlinger og enkelte papirer ligeledes indgået i Håndskriftafdelingen. Der kan fra perioden nævnes følgende donatorer: Arbejderbevægelses Bibliotek og Arkiv, Art Galleries and Museums, Dundee, Scotland, Stig Krabbe Barfoed, Jørgen Gustava Brandt, Dansk Folkemindesamling, Vera Ingstrup Gammelgård, Jakob H. Grønbæk, Inge Bodil Hansen, Ingrid Høybye, Ebbe Kragelund, Mogens B. Lange, P. Nørregaard Rasmussen via Thorkild Davidsen, Eggert Poulsen via Peter Warming, Mogens Schubart, Sorø Amts Museum (Helge Torn), Arne Stuhr, Nele Poul Sørensen, Marianne Tillge-Rasmussen, Emmy Tillisch og Henrik Yde.

Opmærksomheden henledes på, at nogle af de nyerhvervede sager af forskellige årsager må holdes utilgængelige indtil videre.

Kort- og billedafdelingen

94 topografiske fotografier taget af Kirsten Kyhl på hendes rejser til bl.a. Tibet, Nepal og Afrika m.v. samt 14 danske portrætter og 33 udenlandske folkelivsbilleder fra boet efter Kirsten Kyhl.

Af en større samling kan bl.a. anføres 31 satiriske tyske postkort fra 1914-1918 fra Møn-

Antagelig gården Albertslund (107 tdr. land) fotograferet før branden i 1897. På billedet den senere ejer og sognerådsformand Ole Jensen. Det nuværende Albertslund er beliggende på gårdens jorder. - Erhvervet til Kort- og Billedafdelingen.

tergården i Odense.

Ca. 2.000 fotografier, fortrinsvis topografi samt reklame- og firmaoptagelser fra 1930'erne fotograferet af pressefotograf Niels Jesper Laugesen (1901-1947).

2 daguerreotypier, daguerreotyperet af hhv. Hermann Biow (1810-1850) og Søffren Degen (1816-1885) & Thora Hallager (1821-1884).

Juncker-Jensens negativarkiv 1964-1974.

1 japansk album med kolorerede fotografier af folkeliv etc. af bl.a. Kusakabe Kimbei, ca. 1880.

2 album med fotos og tilhørende negativer, eks- og interiørbilleder fra Rungstedlund fotograferet af Birthe Andrup.

PERSONALIA

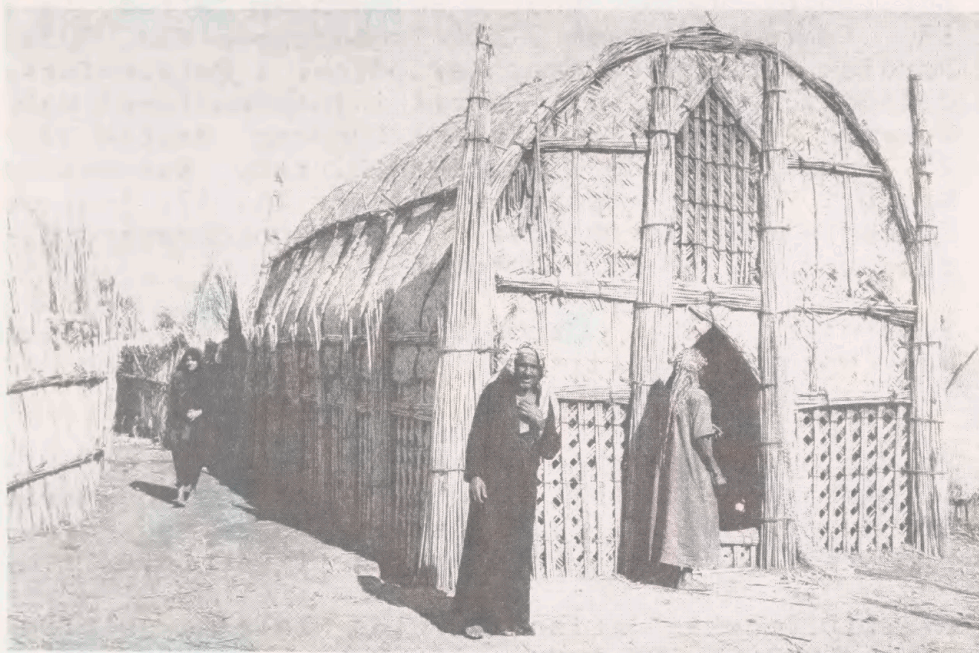
Forskningsbibliotekar Carl Erik Bay har 3.-9. august deltaget i den 16. IASS (International Association for Scandinavian Studies) konference i Göteborg.

Forskningsbibliotekar Steen Bille Larsen er indtrådt i hovedredaktionen af Dansk Lokalbibliografi; har 26. april i Norrköping og 25. august i København deltaget i møder i en ekspertgruppe for dokumentation vedrørende migrationsforskning i Norden under Nordisk kontaktgruppe for migrationssspørgsmål.

Kst. førstebibliotekar Jesper Düring Jørgensen er 1. juli udnævnt til førstebibliotekar i Kontakt- og Oplysningsafdelingen.

Forskningsbibliotekar Jakob H. Grønbæk er 1. august udnævnt til bibliotekskonsulent for museale opgaver.

Overbibliotekar Erland Kolding Nielsen er i april indtrådt i Forskningsbiblioteksbudgetteringsudvalget, nedsat af Direktoratet for de videregående Uddannelser 1984 med den opgave at tilvejebringe et bedre budgetteringsgrundlag for forskningsbibliotekerne ved de videregående uddannelsesinstitutioner; har på Danmarks Biblioteksforenings konference i Svendborg 29.-30. august om gratisprincippet givet et indlæg "Realisme kontra Idealisme. Om gratisprincippet set ud fra forskningsbibliotekssynsvinkel"; har efter indbydelse deltaget som medlem af en officiel biblioteksdelegation til Sovjetunionen 13.-20. september i forbindelse med afholdelsen af Det første dansk-sovjetiske Seminar "On modern librarianship", på Leninbiblioteket i Moskva, og holdt et foredrag om "Idealism vs. Realism. On the demands of the libraries to the education of a modern librarian"; har efter indbydelse besøgt Deutsche Staatsbibliothek, Berlin (Ost), i anledning af dets 325-års jubilæum. Herunder har han deltaget i dets videnskabelige seminar "Bibliothek und Gesellschaft" og bidraget med et diskus-

Forsamlingshus, Iraq. Optaget af Kirsten Kyhl (1921-78) på en af hendes mange rejser. - Erhvervet til Kort- og Billedafdelingen.

sionsindlæg om "Modernisierung einer Forschungsbibliothek. Über die Anforderungen des politischen Systems an die Bibliotheken"; aflagde officielt besøg 11.-12. august på Helsingfors Universitetsbibliotek og Riksdagsbiblioteket i Helsingfors.

Systemplanlægger, cand.scient. Jens Chr. Poulsen er 1. august ansat til at forestå opbygningen og udviklingen af bibliotekets edb-system.

Forskningsbibliotekar Åse Reymann deltog 9.-13. juni i Northern Libraries Colloquy, 11 i Luleå.

Forskningsbibliotekar Kirsten Rønbøl Lauridsen er pr. 1. oktober indvalgt i DMS Ligestillingsudvalg.

Førstebibliotekar Annika Salomonsen deltog 14.-15. februar i møde i styringsgruppen for NOSP, Nordisk Samkatalog over Periodica, i Helsingfors; deltog i møde 10.-11. april i International MARC Network Advisory Committee i London; deltog 22.-25. april i møde i European Library Automation Group i Madrid; deltog i seminar 16.-17. juni om forskningsbibliotekernes edb-konsekvensvurderingsprojekt på Klarskovgård.

Førstebibliotekar Jacob Thomsen fratrådte ultimo september for at tiltræde stillingen som souchef i Rigsbibliotekembedet.

Forskningsbibliotekar Steen Bille Larsen og bibliotekarerne Therese Høeg Jacobsen og Anne-Marie Smith deltog 11.-13. juni i Danmarks Forskningsbiblioteksforenings årsmøde i Fåborg.

Overbibliotekar Erland Kolding Nielsen, bibliotekskonsulent Karl Kristian Krarup og førstebibliotekar Illa Steensgaard deltog 25.-29. juni i Nordisk Videnskabeligt Bibliotekarforbunds medlemsmøde i Åbo, Finland.

Overbibliotekar Erland Kolding Nielsen, forskningsbibliotekarerne Thorkild Davidsen, Henrik Dupont, Eva Krener, Kirsten Rønbøl Lauridsen og Ann Welling deltog 8. september i et seminar for efter- og videreuddannelse for samfundsvidenskabelige forskningsbibliotekarere afholdt på Statsbiblioteket i Århus.

Førstebibliotekar Leif Thorsen, assistent Ove Gregers Petersen og bibliotekar Lis Hygum Thomsen foretog 23. september tjenesterejse til Lund Universitetsbibliotek.